

Waakzaamheid blijft geboden bij vogelgriep

Aviaire influenza (AI) blijft de nachtmerrie van een pluimveehouder en van de sector, ondanks dat het virus niet vaak opduikt. Dat waakzaamheid toch geboden blijft, blijkt ieder jaar maar weer.

Gelukkig betroffen de uitbraken de laatste jaren steeds een laagpathogeen virus.

STEFAN VERHOEVEN, pluimveedierenarts bij Dierenartsenpraktijk EI

Kelpen-Oler, Limburg. Op vrijdag 16 maart kwam het bericht dat het bloed van een 'routine eindtap' van kalkoenen op een bedrijf in Kelpen-Oler positief was op antistoffen tegen het H5-type aviaire influenza. Direct is een specialistenteam op pad gestuurd om het bedrijf te bezoeken. Hierbij werden geen opvallende ziekteverschijnselen gezien en omdat de kalkoenen al positief waren op antistoffen in het bloed, was de kans klein dat er nog virus gevonden zou worden. Helaas werd in één stal toch virus gevonden van het type H5N2, in de overige vijf stallen werd geen virus geïsoleerd. Het andere UBN van het bedrijf bleek zowel vrij te zijn van virus alsook van antistoffen. Door de geringe verschijnselen werd verwacht dat het virus een milde variant (laagpathogene variant) betrof, dit werd later officieel bevestigd. Op zondag en maandag zijn de aanwezige kuikens en slachtrijpe hanen geruimd.

Door het vinden van virus van het type H5 trad een vervoersverbod in werking met een straal van (ongeveer) 3 kilometer. Vanwege de handhaving in het gebied, werd geen exacte straal van 3 kilometer aangehouden, maar werden gemakshalve doorgaande wegen als grens van het gebied aangeduid. Binnen deze straal vielen 24 pluimveebedrijven die op maandag en dinsdag bezocht en bemonsterd zijn.

Gelukkig bleek al snel dat op alle bedrijven in de regio geen virus en ook geen antistoffen tegen AI aanwezig waren. Daarna is het toezichtsgebied verkleind naar 1 km. Op 10 april is ook dit 1 km-gebied vrijgegeven.

Permanente controle op AI

Om aviaire influenza (AI) onder controle te kunnen houden, is er regelgeving ontwikkeld, zowel nationaal (Productschap Pluimvee en Eieren en overheid) als internationaal. Met de grote uitbraak van 2003 nog in ieders achterhoofd en het feit dat Nederland erg veel pluimveeproducten exporteert, is de wetgeving bij ons wat strenger dan in sommige omliggende landen. De regels die hier gelden, omvatten verschillende speerpunten. Om koppels te screenen is het verplicht om minimaal eenmaal per jaar bloedonderzoek te verrichten op AI-antistoffen en bij uitloopleghennen ieder kwartaal. Dit bloed wordt in eerste instantie onderzocht bij de Gezondheidsdienst voor Dieren op antistoffen tegen alle verschillende AI-types. Soms geeft de eerste bloedtest aan dat er antistoffen zijn

gevonden. De positieve monsters worden vervolgens doorgestuurd naar het Centraal Veterinair Instituut in Lelystad, waar de officiële AI-test van de overheid wordt uitgevoerd. Soms blijkt de eerdere uitslag vals alarm te zijn, in andere gevallen worden wel antistoffen gevonden. Zijn het antistoffen tegen een AI van het type H5 of H7, dan wordt de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) ingelicht. Andere AI-types bij pluimvee worden als niet risicovol gezien voor mensen en voor het veranderen van een laagpathogene naar een hoogpathogene vorm en vallen daarom buiten het bestrijdingsprogramma. Ook bij specifieke problemen in een koppel pluimvee dient de overheid ingelicht te worden om AI te kunnen uitsluiten of bevestigen:

- Als er gedurende twee opeenvolgende dagen meer dan 0,5 procent uitval is bij leghennen, reproductiedieren en vleeskuikens (> 10 dagen). Of als er gedurende twee opeenvolgende dagen meer dan 1 procent uitval is bij kalkoenen.
- Als er in een week meer dan 3 procent uitval is bij AI-gevoelige dieren.

Risico elf keer zo groot bij uitlooplek

Recent is een onderzoek afgerond door het CVI naar de risico's van uitloop voor pluimvee wat betreft AI-besmetting. Hieruit blijkt dat uitloopleghennen elf keer meer kans hebben om AI te krijgen dan leghennen die binnen leven. Tevens bleek dat kalkoenen en eenden ook een verhoogde kans lopen om AI-positief te worden ten opzichte van leghennen die binnen worden gehouden. Dat is een bevestiging van hetgeen al gedacht werd. Het onderzoek roept echter ook nieuwe vragen op. Uit intensief onderzoek bij wilde vogels (ruim 96.000 dieren) gedurende meerdere jaren, blijkt dat ongeveer 4,5 procent AI-positief is. De types AI die hierbij werden gevonden zijn in het overgrote deel van de gevallen niet de types die de laatste jaren bij commercieel pluimvee zijn aangetroffen. Ook het moment waarop de meeste wilde vogels positief zijn is anders dan wanneer de meeste AI-uitbraken zijn bij pluimvee. Het lijkt er dus op dat de wilde vogels een kleinere bron van besmetting zijn dan voorheen werd verwacht. Verder onderzoek is echter nodig om meer duidelijkheid te krijgen in de bronnen van een AI-besmetting.

Leghennen die beschikken over een uitloop, hebben elf keer meer kans om vogelgriep op te lopen, zo blijkt uit recent onderzoek van het CVI in Lelystad.

FOTO: TWAN WIEMANS

In onderstaande gevallen is de veehouder verplicht om contact op te nemen met een dierenarts:

- Een voer- en/of wateropnamedaling in twee opeenvolgende dagen van meer dan 5 procent.
- Een legdaling gedurende twee dagen van meer dan 5 procent.
- Klinische problemen die op AI kunnen duiden.

De regel dat bij verschijnselen die op AI kunnen duiden de overheid moet worden ingelicht is soms wat lastig. Lichte luchtwegproblemen kunnen bijvoorbeeld ook bij AI voorkomen, maar om de overheid nu voor ieder snijfe te bellen en een specialistenteam te laten komen is wat overdreven.

Voor dit soort gevallen kan de dierenarts besluiten om luchtpijp- en cloacamonsters te nemen en deze via het Early Warning Systeem naar Lelystad te sturen om uit te sluiten dat het AI is. Het onderzoek is

kosteloos en uw bedrijf gaat niet op slot gedurende het onderzoek.

Bij een verdenking...

Na een melding van een AI-verdenking door u of uw dierenarts aan de autoriteiten, volgt een bezoek van een NVWA-medewerker en een pluimveedierenarts van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Zij zullen samen met de pluimveehouder en de bedrijfsdierenarts het koppel beoordelen.

Afhankelijk van het beeld in de stal worden swabs en 'bloedjes' genomen of dieren ingestuurd voor sectie.

Mocht er een H5- of H7-virus worden gevonden, dan gaan het bedrijf en bedrij-

ven in de omgeving (normaal in een straal van 3 kilometer) 'op slot'. Het getroffen bedrijf wordt vervolgens geruimd. Tevens wordt onderzocht van welk type het virus precies is en dus ook of het een hoogpathogeen of laagpathogeen virus betreft. Het verschil tussen beide types wordt uitgedrukt in een index. Die index wordt bepaald door de sterfte van cellen in een cultuur van kippencellen te meten (ICPI-test). Bij een hoge score is er veel schade,

Minder AI bij wilde vogels

bij een score van > 1,6 wordt het virus hoogpathogeen genoemd. Of het gaat om een hoog- of laagpathogeen virus, is in de stal in te schatten op basis van de ernst van de ziekteverschijnselen en de sterfte; de ICPI geeft echter de precieze score en uitsluitel over de pathogeniteit.

Het risico dat wilde vogels AI overbrengen is kleiner dan gedacht. Maar hoe groot het gevaar nu wel is, blijft onduidelijk.

FOTO: MAURITS BOSGOED

Hobbyzwanen

Niet alleen op het kalkoenbedrijf werd AI aangetroffen, afgelopen periode zijn er ook twee gevallen van AI bij zwanen geweest. Ook hier betrof het beide keren een laagpathogene variant. Ondanks dat deze dieren voor export weg zouden gaan, vallen die dieren niet onder de eerder genoemde wetgeving. Enkel bedrijfsmatig gehouden pluimvee moet voldoen aan bovenstaande regels. Hobbypluimvee, maar ook bijvoorbeeld papegaaien of de eerder genoemde zwanen, worden daardoor niet regelmatig getest. Besloten is om de zwanen te monstereën en weg te sturen voor export als ze geen virus meer uitscheiden. Bij deze optie was het ook niet noodzakelijk om deze AI-constatering internationaal te melden en konden de grenzen openblijven. Nog steeds roept AI vele vragen op en zijn we als sector genoodzaakt om bovenop deze problematiek te blijven zitten om de gezondheid van ons pluimvee te waarborgen en onze exportpositie veilig te stellen. §

